

Kolega Milkić je svoj zadatak našao da u okviru ove velike teme istraži onaj njen deo koji se odnosi na jednog od aktera te značajne istorijske prekratnice. U središtu mu je bila jugoslovenska strana, koja je samim učešćem u oslobađanju tih oblasti, potom prisustvom na terenu sa brojnom i već respektabilnom armijom, te diplomatskim potezima i argumentacijom oslonjenom na upotrebu činjenica o etnografskoj i istorijskoj pripadnosti ovog prostora, polagala pravo da sporni deo pripoji novoj državi. Iza sebe nije imala onako čvrstu podršku kakva se očekivala, a koju je, s druge strane, imala Italija, čije granice je trebalo da označe dokle može da stigne „crveni talas“ sa Istoka. Time je jugoslovenska politika, ma kako uspešna bila, glavno uporište imala u sopstvenim vojnim trupama, zbog čega se u ovoj krizi i Jugoslovenska armija izdvojila kao važan činilac i njenog nastanka i njenog trajanja.

prof. dr Ljubinka Trgovčević Mitrović
Fakultet političkih nauka, Beograd

Iako se tršćansko pitanje neposredno ticalo problema razgraničenja Jugoslavije i Italije, ono je u velikoj meri prevazilazilo okvire bilateralnih odnosa dveju susednih zemalja i preraslo u važno međunarodno pitanje i žarište krize, čija će eskalacija dovesti do prvih konflikata među dotadašnjim saveznicima iz antihitlerovske koalicije i do prvih varnica buduće blokovske konfrontacije, koja se u istraživanom periodu mogla samo naslutiti. Tršćansko pitanje je jedna od tema čiji su pojedini aspekti i segmenti bili predmet impresivnog broja radova, različitog naučnog domašaja i različite empirijske osnove. Ali, to je ujedno i tema koja, koliko se više istražuje, utoliko više otvara nova pitanja i potrebe za novim istraživanjima. Radi se o višeslojnom fenomenu koji ima svoju političku, diplomatsku, etničku, istorijsku i ekonomsku dimenziju.

Dr Dragan Bogetić, naučni savetnik,
Institut za savremenu istoriju, Beograd

Miljan Milkić

TRŠĆANSKA KRIZA

U VOJNO-POLITIČKIM ODNOSIMA JUGOSLAVIJE SA VELIKIM SILAMA 1943–1947.

TRŠĆANSKA KRIZA U VOJNO-POLITIČKIM ODNOSIMA
JUGOSLAVIJE SA VELIKIM SILAMA 1943–1947.

Miljan Milkić

Miljan Milkić

TRŠĆANSKA KRIZA U VOJNO-POLITIČKIM ODNOSIMA
JUGOSLAVIJE SA VELIKIM SILAMA 1943–1947.

INSTITUT ZA NOVIJU ISTORIJU SRBIJE
BIBLIOTEKA „STUDIJE I MONOGRAFIJE“
Knjiga broj 82

Za izdavača
Dr Momčilo Mitrović

Redakcija
Dr Olga Manojlović Pintar (odgovorni urednik)
Dr Miroslav Perišić
Docent dr Mira Radojević
Dr Dragan Bogetić
Dr Slobodan Selinić

Recenzenti
Prof. dr Ljubinka Trgovčević Mitrović
Dr Dragan Bogetić

ISBN 978-86-7005-109-6

Objavljivanje knjige pomoglo je
Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije

Miljan Milkić

**TRŠĆANSKA KRIZA U
VOJNO-POLITIČKIM ODNOSIMA
JUGOSLAVIJE SA VELIKIM SILAMA
1943–1947.**

Beograd, 2012.

S A D R Ź A J

PREDGOVOR	7
UVOD	13
Poreklo tršćanske krize	13
Period dvovlašća i formiranje nove jugoslovenske vlade	19
I TRŠĆANSKO PITANJE NA KRAJU DRUGOG SVETSKOG RATA	29
Julijska krajina u savezničkim vojnim planovima	29
<i>Planovi za uspostavljanje savezničke vojne uprave u Julijskoj krajini</i>	<i>29</i>
<i>Saveznička vojna pomoć jugoslovenskim partizanima i pitanje Trsta</i>	<i>43</i>
Trst u spoljnoj politici NKOK-a i Privremene vlade	49
<i>Početak diplomatskih aktivnosti i boravak Josipa Broza u Italiji</i>	<i>49</i>
<i>Razgovori Broz-Aleksander</i>	<i>61</i>
Majska kriza 1945. godine	65
<i>„Trka za Trst“</i>	<i>65</i>
<i>Diplomatske posledice vojnih operacija</i>	<i>68</i>
<i>Sovjetski Savez i tršćansko pitanje</i>	<i>75</i>
II TRAŽENJE DIPLOMATSKOG REŠENJA 1945–1947. GODINE	81
Sporazumi o Julijskoj krajini 1945.	81
<i>Beogradski sporazum</i>	<i>86</i>
<i>Devinski sporazum</i>	<i>103</i>
Pripreme za mirovnu konferenciju	107
Jugoslovenska delegacija na Pariskoj mirovnoj konferenciji	132
III JUGOSLAVIJA, ITALIJA I VELIKE SILE 1945–1947. GODINE	143
Obnova diplomatskih odnosa	143
Pokušaji direktnih pregovora	149
IV PODELJENA JULIJSKA KRAJINA 1945–1947.	159
Jugoslovenska vojna uprava	159
Saveznička vojna uprava	164
Saradnja i sukobi u Julijskoj krajini	168
Formiranje Slobodne teritorije Trsta	178
ZAKLJUČAK	185
SUMMARY	191
IZVORI I LITERATURA	195
IMENSKI REGISTAR	207
REGISTAR GEOGRAFSKIH POJMOVA	217